

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 23. märts 2022
(OR. en)

7522/22

AGRI 115
AGRIFIN 32
AGRIORG 34
DELECT 50

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	23. märts 2022
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	C(2022) 1872 final
Teema:	KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) .../..., 23.3.2022, millega nähakse põllumajandussektori tootjatele ette erakorraline kohandamistoetus

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument C(2022) 1872 final.

Lisatud: C(2022) 1872 final

Brüssel, 23.3.2022
C(2022) 1872 final

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) .../...,

23.3.2022,

millega nähakse põllumajandussektori tootjatele ette erakorraline kohandamistoetus

SELETUSKIRI

1. DELEGEERITUD ÕIGUSAKTI TAUST

Euroopa Ülemkogu mõistis kõige karmimalt hukka Venemaa sissetungi Ukrainasse 24. veebruaril 2022. Kuigi praegu on kõige tähtsam, et Venemaa lõpetaks viivitamatult oma sõjalise tegevuse, viiks väed tingimusteta Ukrainast välja ning võimaldaks humanitaarabi ohutut ja takistamatut kättesaadavust kõigile abivajajatele, mõjutab sõda ka liidu põllumajandustootjaid.

Peamine probleem Ukraina ja ELi vahelises kaubanduses on transpordi kättesaadavus. Venemaa rünnaku all kannatasid esimesena Ukraina lennujaamad ja kõik kaubalaevadega seotud toimingud Ukraina sadamates on peatatud.

Tõenäoliselt avaldab kriis suurt mõju teravilja tarnimisele üleilmset, tuues kaasa söödahindade edasise tõusu, mistõttu energia ja väetiste praegune hinnatõus jätkub ning see mõjutab liidu põllumajandustootjaid. Ülemaailmsed toiduainete hinnad on juba praegu kõrged ja võivad olukorrast tingituna veelgi tõusta.

Teine probleem on see, et logistilistel ja rahalistel põhjustel ei saa jätkuda ELi kaupade tarne Ukrainasse ning ilmselt ka mitte Venemaale ja Valgevenes. See mõjutaks Venemaal peamiselt veini ja kangete alkoholsete jookide, töödeldud toiduainete (sealhulgas töödeldud puu- ja köögiviljad), imiku piimasegude ja lemmikloomatoidu sektorit, Valgevenes puu- ja köögiviljasektorit ning Ukrainas loomsete saaduste sektorit.

Kuna kulude märkimisväärne suurenemine ja kaubandushäired võivad põhjustada suuri turuhäireid, tuleb tulemuslikult ja tõhusalt tegutseda.

Määruse (EL) nr 1308/2013 alusel kättesaadavad turusekkumismeetmed riikliku sekkumise, eraladustamistoetuse või turult kõrvaldamise kujul võivad olla tõhusad teatava turutasakaalu taastamiseks, kõrvaldades ajutiselt või alaliselt turult tooteid, kuid need meetmed ei kompenseeri kulude suurenemist. Kuigi turg peab järk-järgult kohanema uute oludega, on vaja toetust tootjatele sektorites, kus sisendikulud tõusevad jätkusuutmatule tasemele ja kus toodetele ei suudeta leida tavapärasest turuväljundit.

Turuhäirete ohule tõhusaks ja tulemuslikuks reageerimiseks on oluline, et toetus tehakse kättesaadavaks liidu põllumajandussektori tootjatele, keda sellised turuhäired mõjutavad. Liikmesriigid peaksid valima ühe või mitu asjaomast sektorit või sektori osa, kus toetada turuhäiretest enim kahju saavaid tootjaid.

Seepärast on asjakohane anda liikmesriikidele rahalist toetust, et toiduga kindlustatust edendavad tootjad saaksid rahalist toetust, mis võimaldab neil teha vajalikke kohandusi. Igale liikmesriigile eraldatava summa puhul tuleks arvesse võtta nende osakaalu liidu põllumajandussektoris, võttes aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 III lisas sätestatud otsetoetuste netoülemmäärad.

Liikmesriigid peaksid välja töötama meetmed, mis aitavad kaasa toiduga kindlustatusele või vähendavad turu tasakaalustamatust. Põllumajandustootjatel peaks olema õigus saada kõnealuste meetmete alusel toetust tingimusel, et nad tegelevad ühe või mitme järgmise tegevusega nende eesmärkide saavutamiseks: ringmajandus, toitainete majandamine, ressursside tõhus kasutamine ning keskkonna- ja kliimasõbralikud tootmismeetodid.

Liikmesriigid peaksid jagama toetust kõige tõhusamate kanalite kaudu objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, milles võetakse arvesse turuhäirete ulatust eri sektorites, tagades samas, et põllumajandustootjad on lõplikud toetusesaajad, ning hoides ära turu- ja konkurentsimoonusi.

Kuna igale liikmesriigile eraldatava summaga hüvitatakse ainult osa põllumajandussektori tootjate kantud tegelikust kahjust, tuleks liikmesriikidel lubada anda kõnealustele tootjatele täiendavat toetust, lähtudes samadest objektiivsuse, mittediskrimineerimise ja konkurentsimoонutusest hoidumise kriteeriumidest. Võttes arvesse praeguse kriisi ulatust, mille põhjustas sõda naaberriigis, millel on ELiga väga tugevad põllumajanduslikud sidemed, võib kõnealune täiendav riiklik toetus erandkorras olla kuni kaks korda suurem käesoleva määruse lisas sätestatud vastavatest summadest.

Selleks et liikmesriigid saaksid turuhäiretega toimetulekuks kasutada toetust vastavalt vajadusele, peaks neil olema lubatud kumuleerida kõnealune toetus muude Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist rahastatavate toetustega.

Käesoleva määrusega ettenähtud toetust tuleks käsitada meetmena põllumajandusturgude toetuseks määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses.

Kuna liidu toetus on kehtestatud eurodes, tuleb meetme ühetaolise ja samaaegse kohaldamise tagamiseks määrata kindlaks summa omavääringusse konverteerimise kuupäev nende liikmesriikide jaoks, kus ei ole eurot kasutusele võetud. Seepärast on asjakohane määrata kindlaks vahetuskursi rakendusjuht vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artiklile 106. Et võtta arvesse kõnealuse artikli lõike 2 punkti b ja artikli lõike 5 punktis c sätestatud kriteeriume, peaks rakendusjuhu kuupäev olema käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

Eelarvelistel põhjustel peaks liit rahastama liikmesriikide kulutusi ainult juhul, kui sellised kulud on kantud teatavaks rahastamiskõlblikkuse tähtajaks.

Selleks et tagada liikmesriikidele eraldatavate summade läbipaistev kasutamine, kontroll ja nõuetekohane haldamine, peaksid liikmesriigid komisjoni teavitama konkreetsetest meetmetest, mida kavatakse võtta, kriteeriumidest, mille alusel määrati kindlaks toetuse andmise meetodid ja põhjendustest abi jaotamiseks eri sektorite vahel, asjaomastel turgudel konkurentsimoонutusete ärahoidmiseks võetavatest meetmetest, meetmete kavandatavast mõjust ning eesmärkide saavutamise kontrollimise meetoditest. Komisjon analüüsib ja kogub kõnealust teavet ning see on kindluse tagamise ja auditeerimise aluseks.

Raskused sisenditele juurdepääsuga ja logistilised probleemid, mis tulenevad kaubasaadetiste järsust peatumisest, kujutavad endast vahetat turuhäiret ning seetõttu on olukorra tõhusaks ja tulemuslikuks lahendamiseks vaja koheseid meetmeid. Kuna seda nõuab olukorra tungiv kiireloomulisus, on vaja käesolev määrus vastu võtta määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 228 sätestatud korras.

Et anda tootjatele toetust võimalikult ruttu, peaks liikmesriikidel olema võimalus rakendada käesolevat määrust võimalikult kiiresti. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates järgmisest päevast pärast seda, kui *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse komisjoni teade selle kohta, et kooskõlas finantsmäärusega paigutatakse vahendid reservist ümber eelarveridadele, et rahastada vajalikke meetmeid.

2. ÕIGUSAKTI VASTUVÕTMISELE EELNENUD KONSULTEERIMINE

Kuna meede võetakse vastu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 219 alusel ja kiirmenetlusega, ei ole mõju hinnatud. Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat korraldas talitustevahelise konsultatsiooni 2022. aasta märtsis. Tehniline koosolek olukorra arutamiseks liikmesriikide ekspertidega toimus 17. märtsil 2022.

3. DELEGEERITUD ÕIGUSAKTI ÕIGUSLIK KÜLG

Delegeeritud õigusakt põhineb määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 219 lõikel 1. See tuleks vastu võtta kiirmenetluse korras vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 219 lõike 1 teisele lõigule ja artiklile 228. See tähendab, et delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata.

Seda kohaldatakse, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei esita vastuväiteid kahe kuu jooksul (või nelja kuu jooksul, kui üks institutsioonidest taotleb täiendavat kahekuulist pikendust). Kui esitatakse vastuväiteid, tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks.

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) .../...,

23.3.2022,

millega nähakse põllumajandussektori tootjatele ette erakorraline kohandamistoetus

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, eriti selle artikli 219 lõiget 1 koostoimes artikliga 228,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008,¹ eriti selle artikli 106 lõiget 5,

ning arvestades järgmist:

- (1) Venemaa sissetung Ukrainasse 24. veebruaril 2022 mõjutab liidu põllumajandustootjaid.
- (2) Peamine probleem Ukraina ja liidu vahelises kaubanduses on transpordi kättesaadavus. Venemaa rünnaku all kannatasid esimesena Ukraina lennujaamad ja kõik kaubalaevadega seotud toimingud Ukraina sadamates on peatatud.
- (3) Tõenäoliselt avaldab kriis suurt mõju teravilja tarnimisele üleilmselt, tuues kaasa söödahindade edasise tõusu, mistõttu energia ja väetiste praegune hinnatõus jätkub ning see mõjutab liidu põllumajandustootjaid.
- (4) Teine probleem on see, et logistilistel ja rahalistel põhjustel ei saa jätkuda ELi toodete tarne Ukrainasse ning ilmselt ka mitte Venemaale ja Valgevenesse. See põhjustab aga kaubandushäireid mitmes sektoris, mis toob ilmselt kaasa turu tasakaalustamatuse siseturul. See mõjutaks Venemaal peamiselt veini ja kangete alkoholsete jookide, töödeldud toiduainete (sealhulgas töödeldud puu- ja köögiviljad), imiku piimasegude ja lemmikloomatoidu sektorit, Valgevenes puu- ja köögiviljasektorit ning Ukrainas loomsete saaduste sektorit.
- (5) Kuna on reaalne oht, et kulude märkimisväärne suurenemine ja kaubandushäired põhjustavad suuri turuhäireid, tuleb tulemuslikult ja tõhusalt tegutseda.
- (6) Määruse (EL) nr 1308/2013 alusel kättesaadavad turusekkumismeetmed riikliku sekkumise, eraladustamistoetuse või turult kõrvaldamise kujul võivad olla tõhusad teatava turutasakaalu taastamiseks, kõrvaldades ajutiselt või alaliselt turult tooteid, kuid need meetmed ei aita kõrvaldada kulude suurenemisest põhjustatud turuhäirete ohtu. Kuigi turg peab järk-järgult kohanema uute oludega, on vaja toetust tootjatele sektorites, kus sisendikulud tõusevad jätkusuutmatule tasemele ja kus toodetele ei suudeta leida tavapärast turuväljundit.

¹ ELT L 347, 20.12.2013, lk 549.

- (7) Selleks et tõhusalt ja tulemuslikult reageerida turuhäirete ohule, on oluline, et toetus tehakse kättesaadavaks liidu põllumajandussektori tootjatele, keda sellised turuhäired mõjutavad. Liikmesriigid peaksid valima ühe või mitu asjaomast sektorit või sektori osa, kus toetada turuhäiretest enim kahju saavaid tootjaid.
- (8) Seepärast on asjakohane ette näha rahaline toetus liikmesriikidele, et anda toiduga kindlustatust edendavatele tootjatele rahalist toetust või leevendada turu tasakaalustamatust, võimaldades vajalikke kohandusi. Tuleks kehtestada igale liikmesriigile eraldatav summa vastavalt iga liikmesriigi osakaalule liidu põllumajandussektoris, võttes aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013² III lisas sätestatud otsetoetuste netoülemmäärad.
- (9) Liikmesriigid peaksid välja töötama meetmed, mis aitavad kaasa toiduga kindlustatusele või vähendavad turu tasakaalustamatust. Põllumajandustootjatel peaks olema õigus saada kõnealuste meetmete alusel toetust tingimusel, et nad tegelevad ühe või mitme järgmise tegevusega nende eesmärkide saavutamiseks: ringmajandus, toitainete majandamine, ressursside tõhus kasutamine ning keskkonna- ja kliimasõbralikud tootmismeetodid.
- (10) Liikmesriigid peaksid jagama toetust kõige tõhusamate kanalite kaudu objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, milles võetakse arvesse turuhäirete ulatust eri sektorites, tagades samas, et põllumajandustootjad on lõplikud toetusesaajad, ning et välditakse turu- ja konkurentsimoonusi.
- (11) Kuna igale liikmesriigile eraldatava summaga hüvitatakse ainult osa põllumajandussektori tootjate kantud tegelikust kahjust, tuleks liikmesriikidel lubada anda kõnealustele tootjatele täiendavat riiklikku toetust, lähtudes samadest objektiivsuse, mittediskrimineerimise ja konkurentsimoonusest hoidumise kriteeriumidest. Võttes arvesse praeguse kriisi ulatust, võib kõnealune täiendav riiklik toetus erandkorras olla kuni kaks korda suurem käesoleva määruse lisas sätestatud vastavatest summadest.
- (12) Selleks et liikmesriigid saaksid turuhäiretega toimetulekuks kasutada toetust vastavalt vajadusele, peaks neil olema lubatud kumuleerida kõnealune toetus muude Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist rahastatavate toetustega.
- (13) Käesoleva määrusega ette nähtud toetus tuleks anda meetmena, millega toetatakse põllumajandusturget kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga a pärast vahendite ümberpaigutamist põllumajandussektori kriisireservist, nagu on sätestatud kõnealuse määruse artiklis 25.
- (14) Kuna liidu toetus on kehtestatud eurodes, tuleb meetme ühetaolise ja samaaegse kohaldamise tagamiseks määrata kindlaks summa omavääringusse konverteerimise kuupäev nende liikmesriikide jaoks, kus ei ole eurot kasutusele võetud. Seepärast on asjakohane määrata kindlaks vahetuskursi rakendusjuht vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artiklile 106. Et võtta arvesse kõnealuse artikli lõike 2 punkti b ja artikli lõike 5 punktis c sätestatud kriteeriume, peaks rakendusjuhu kuupäev olema käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608).

- (15) Eelarvelistel põhjustel peaks liit rahastama liikmesriikide kulutusi ainult juhul, kui sellised kulud on kantud teatavaks rahastamiskõlblikkuse tähtjaks.
- (16) Selleks et tagada liikmesriikidele eraldatavate summade läbipaistev kasutamine, kontroll ja nõuetekohane haldamine, peaksid liikmesriigid komisjoni teavitama konkreetsetest meetmetest, mida kavatakse võtta, kriteeriumidest, mille alusel määrati kindlaks toetuse andmise meetodid ja põhjendustest abi jaotamiseks eri sektorite vahel, asjaomastel turgudel konkurentsimoontuste ärahoidmiseks võetavatest meetmetest, meetmete kavandatavast mõjust ning eesmärkide saavutamise kontrollimise meetoditest.
- (17) Raskused sisenditele juurdepääsuga ja logistilised probleemid, mis tulenevad kaubasaadetiste järsust peatumisest, kujutavad endast vahetut turuhäiret ning seetõttu on olukorra tõhusaks ja tulemuslikuks lahendamiseks vaja koheseid meetmeid.
- (18) Et anda tootjatele toetust võimalikult ruttu, peaks liikmesriikidel olema võimalus rakendada käesolevat määrust võimalikult kiiresti. Seepärast peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Seda tuleks kohaldada tingimusel, et 350 000 000 eurot paigutatakse reservist ümber vajalikke meetmeid rahastavatele eelarveridadele kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2018/1046³; alates päevast, mil *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse komisjoni teade vahendite ümberpaigutamise kohta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

1. Liikmesriikidele nähakse ette liidu toetus kogusummas 500 000 000 eurot, et anda erakorralist kohandamistoetust määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõikes 2 loetletud sektorite tootjatele käesolevas määruses sätestatud tingimustel.
2. Liikmesriigid kasutavad neile eraldatud summasid, nagu on sätestatud lisas, lõikes 3 osutatud meetmete jaoks sektorites, mida mõjutavad suurenenud sisendikuludest või kaubanduspiirangutest tulenevad turuhäired. Meetmed võetakse objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, milles võetakse arvesse turuhäirete ulatust eri sektorites, tingimusel et sellest tulenevad maksed ei põhjusta konkurentsimoontusi.
3. Liikmesriikide võetavad meetmed aitavad kaasa toiduga kindlustatusele või turu tasakaalustamatuse leevendamisele ning toetavad põllumajandustootjaid, kes tegelevad ühe või mitme järgmise tegevusega, mille eesmärk on:
 - a) ringmajandus;
 - b) toitainete majandamine;
 - c) ressursside tõhus kasutamine;
 - d) keskkonna- ja kliimasõbralikud tootmismeetodid.
4. Liikmesriigid tagavad, et kui liidu toetust ei anta otse põllumajandustootjatele, jõuab liidu toetusest tulenev majanduslik kasu täies ulatuses nendeni.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

5. Liikmesriikide kulud seoses lõikes 3 osutatud meetmete maksetega on liidu toetuse tingimustele vastavad üksnes siis, kui maksed on tehtud hiljemalt 30. septembriks 2022.
6. Nende liikmesriikide puhul, kus ei ole eurot kasutusele võetud, on määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 106 osutatud vahetuskursi rakendusjuhiks seoses käesoleva määruse lisas sätestatud summadega käesoleva määruse jõustumise kuupäev.
7. Käesoleva määruse kohaseid meetmeid võib kumuleerida Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist rahastatava muu toetusega.

Artikkel 2

Liikmesriigid võivad anda täiendavat riiklikku toetust artikli 1 kohaselt võetud meetmete jaoks kuni 200 % ulatuses lisas igale liikmesriigile eraldatud vastavast summast, lähtudes objektiivsetest ja mittediskrimineerivatest kriteeriumidest, tingimusel et sellest tulenevad maksed ei põhjusta konkurentsimoonutusi.

Liikmesriigid maksavad täiendava toetuse välja hiljemalt 30. septembriks 2022.

Artikkel 3

Liikmesriigid teatavad komisjonile järgmist:

- a) viivitamata ja hiljemalt 30. juuniks 2022:
 - (1) võetavate meetmete kirjeldus;
 - (2) kriteeriumid, mille alusel määrati kindlaks toetuse andmise meetodid ja põhjendused toetuse jaotamiseks eri sektorite vahel;
 - (3) meetmete kavandatud mõju toiduga kindlustatust ja turu stabiliseerimist silmas pidades;
 - (4) soovitud mõju saavutamise kontrollimiseks võetavad meetmed;
 - (5) konkurentsimoonutuste vältimiseks võetavad meetmed;
 - (6) artikli 2 kohaselt antava täiendava toetuse määr;
- b) hiljemalt 15. maiks 2023: makstud kogusummad meetme kohta (tuues vajaduse korral eraldi välja liidu toetuse ja täiendava riikliku toetuse), toetusesaajate arv ja liik ning meetme tõhususe hinnang.

Artikkel 4

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse tingimusel, et 350 000 000 eurot paigutatakse reservist ümber erakorralisi meetmeid rahastavale eelarverele kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2018/1046. Seda kohaldatakse alates päevast, mil *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse komisjoni teade vahendite ümberpaigutamise kohta.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 23.3.2022

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN